

májában szerepelnek. *Doros* hivatkozik a franciaországi *Alliance pour l' Accroissement de la Population* munkásságára, amely a legnagyobb propagandával dolgozik (iskolai szemléltető rajzok, képek, katonaság számára figyelemfelhívó füzetek, stb) és a magyar társadalmi megmozdulás kezdőlépését az 1935. augusztus 29-iki kormányzói szózatban látja, amely *Dél-Baranyából, az egyke őstalajából rázta fel a dermedt magyar közvéleményt*. Ezután szervezkedtek egymásután az egyházak, a családok, anyát, csecsemőt, gyermeket, szülőket különböző egyesületekben védő társadalmi rétegek, míg végre szükségesnek látszott a *Magyar Családvédelmi Szövetségnek*, mint egyesületeket tömörítő és hivatalos szervezetnek megalkotása. A Szövetség élén álló személyek, az a szellem, amely eddigi összes munkáját láthatóan átfűti, biztosíték arra nézve, hogy *megalkotásával nem új papirosszervezet, hanem valódi munkaközösség és nagy eredményeket elérő missziós akarat született*.

Azt reméljük, hogy sikerült megéreztetni ennek a könyvnek az *igazi szellemét*: természetes, hogy a legbiztosabb út az, ha mindenki személyesen elolvassa. Amikor pedig végére ért ennek az *idegtépő* olvasmányoknak, lapozzon még egyszer az elejére és vessé szívébe *Ravasz László* előszavából, hogy „*a világon minden problémánk egyszerre semmivé válik arra az esetre, ha a magyar faj elpusztul. Ezért mindennél fontosabb dolog a magyar faj szaporásának emelése: a többtermelés a drága magyar vérből!*“

Dr. Aldobolyi Nagy Miklós.

Schütz Antal: A nemzetnevelő Pázmány. Bp. 1938, 21 l. 8°.

Sorskérdése az a *Kelet és Nyugat* határhelyzetében vajdó magyarságnak, hogy a nemzetnevelés magyar elméletét *miképpen, mily eszközökkel* képes megvalósítani. Ez a felismerés vezette *Schütz Antalt* is akkor, amidőn az újkori magyarság első nagy nevelőjét, *Pázmány Pétert*, igyekezett napjaink számára érthetővé tenni.

Szerzőnk a *Pázmány—Zrinyi—Széchenyi—Prohászka* szellemi irányvonalon gondolja el a tartalmára nézve is magyar pedagógiát s ez „*Egy szent gyökérnek, a Szent Istváni tőnek fölséges négyes hajtása*“ (4. l.). Egyéniségének *színmagyar* voltából és mélységes *katolikumból* építi fel a nemzetnevelő *Pázmányt*, aki intézményalapításaiban is távoli idők szükségleteit hordozta. Az alkotó főpáasztort nem lehet azonban egyéniségének csak valamelyes kisugárzása után nemzetnevelőként lemérni, mert „nem kizárólag az író *Pázmány*, hanem az egész *Pázmány*, egész művében és egyéniségében lett *paedagogus Hungariae*“ (18. l.).

Lendületesen szónoki befejezésében *Schütz Antal* arra eszmélteti az olvasót, hogy új történelmi kort nyitó gazdasági, társadalmi, politikai és szellemi forduló van készülöben, mely minket a *legkedvezőtlenebb fázisban* ér. Szakadékba jutottunk s ösztönös sejtéssel keressük nemzetnevelő nagyjainkat, akik ma is élnek intézményeikben, akik ma is a nemzet történelmi tudatának hirdetői s akiknek tanai még mindig helyet kapnak a megéledt lelkekben; keressük ezeket, mert minket a *Ma* végzetes nagy földatára képesítenek (19—20. l.).

Korunk forrongó és kiszámíthatatlan jövőlehetősége, megmagyarázhatatlan fordulatai előtt magába száll az ember: „*És fölsír lelkünkben a mi De profundis-unk refrénje: Ah, hol vagy István király; és fájdalmas litániánk végigszólitja nagyjainkat. Ma megáll itt: Ah, hol vagy Pázmány Péter!*“

Wagner Ferenc.